

Plan for indsamling af farligt affald fra husholdninger

Der har gennem de seneste år været en del fokus på indsamling af farligt affald, herunder også fra husholdninger. Fokus har bl.a. været rettet mod tiltag for at minimere forureningen af grundvandet, jorden, luften samt en forbedret slagge kvalitet (ved forbrænding). Derudover er der også nævnt flere initiativer i den vedtagne Affaldsplan 2008. Fagområdet er meget højt prioriteret i Københavns Kommune.

Formålet med planen er et ønske om at indsamle mere farligt affald fra husholdninger. Denne plan er tillige et initiativ nævnt i Affaldsplan 2008.

Der vil i 2007 være en vis omstillingsproces i samarbejdet mellem R98 og Miljøkontrollen med baggrund i den forventede ophævelse af R98's koncession.

Hvad er farligt affald

Farligt affald er en sammensat fraktion, som bl.a. består af lysstofrør, batterier, malings- og kemikalieaffald, isoleringsmaterialer og imprægneret træ. Det er meget vigtigt at indsamle al farligt affald separat, så det ikke ender i dagrenovationen eller kloakken. De enkelte affaldstyper håndteres derefter forskelligt.

Elektronikaffald er en selvstændig ordning, og selvom en del elektronikaffald karakteriseres som værende farligt affald, vil denne fraktion ikke blive medtaget i denne plan (udover småt elektronikaffald i boksordningen).

Status på de enkelte ordninger samt tiltag inden for de sidste par år

Københavns Kommune har en bred vifte af ordninger for typer af farligt affald fra husholdninger. De bliver løbende vedligeholdt og ajourført.

Ordninger på adressen

Viceværtordning

Alle større etageejendomme har fået tilbudt en viceværtordning, hvor de nævnte typer farligt affald kan afleveres til viceværten (eller en anden ansvarlig person), hvorefter transportøren kan kontaktes for afhentning.

Det er vigtigt for denne ordning, at den lokale affaldsansvarlige (fx viceværten) er en "ildsjæl", som sørger for indsamlingen af det farlige affald. Der kan p.t. ikke afleveres elektronikaffald i denne ordning.

Der er i dag flere kolonihaveforeninger, som også er med i viceværtordningen. Alle kolonihaveforeninger har fået tilbudt batteribeholder og skal opsøge transportøren, hvis de vil være med i ordningen. Viceværtordningen har fået positive tilbagemeldinger fra borgerne og er en effektiv ordning.

Figur 1: Miljøskalet i viceværtordningen

Forsøg med boksordning

Miljø- og Forsyningsudvalget besluttede på sit møde den 23. maj 2005 at starte et forsøg med indsamling af farligt husholdningsaffald via en boks i et udvalgt villaområde i Brønshøj-Husum. Sideløbende med boksforsøget besluttede Miljø- og Forsyningsudvalget, at der skulle foranstalles et forsøg med indsamling af farligt affald via en tankstation i nærheden af omtalte boksforsøgsområde.

Ordninger i nærområdet

Apotekerordning

Medicinrester og kanyler kan afleveres på apoteket. Ordningen er dækkende for hele landet.

Kanyleordning

Brugte kanyler, sprøjter og lignende kan afleveres i de opstillede gule kanylebeholdere. Der er opsat ca. 40 beholdere i byen, og der sættes nye op efter behov. Indsatsen med opsamling af henlagte kanyler er blevet intensiveret. Der er i denne anledning blevet afholdt et borgermøde i 2005 vedrørende kanyleproblematikken. Dette møde medførte, at der blev nedsat et kontaktråd, hvor blandt andet Vej & Park, Sundhedsforvaltningen, Miljøkontrollen, Mændenes Hjem, Københavns Politi og lokale organisationer på Vesterbro deltager. Dette er sket for bedre at kunne koordinere og effektivisere indsamlingen af kanyler. Bygge- og Teknikudvalget besluttede på mødet d. 21. september 2005 at give en ekstrabevilling til indsamling af kanyler.

Farvehandlerordning

Malingsrester og andet affald fra produkter, som sælges hos farvehandlere, kan afleveres hos ca. 60 af de p.t. 66 farvehandlere i Københavns Kommune. Der har gennem flere år været et samarbejde mellem R98, Københavns Energi (Afløbskontoret) og Miljøkontrollen om bl.a. betaling af poser, som kan udleveres til kunder. På poserne er der informationer om håndtering af farligt affald.

Batteriordningerne

Der er to ordninger til indsamling af batterier: I/S Amagerforbrænding har grønne bokse opstillet i ca. 610 (2005-tal) butikker og institutioner, og der er opstillet batteribeholdere i mange etageejendomme, primært hvor der ikke er viceværtordning.

I 2005 blev der gennemført en større batterikampagne med deltagelse af I/S Amagerforbrænding, I/S Vestforbrænding og R98. Der blev tilsendt borgerne i kommunen en batteripose med tilhørende informationsfolder. Kampagnen var vellykket. Flere borgere gav udtryk for, at posen er velegnet til opbevaring.

Ordninger i bydelen

Miljøbilordningen

Miljøbilen indsamler farligt husholdningsaffald på rute med stoppesteder i etage- og villaområder. Et positivt element ved ordningen er, at personalet kan vejlede borgerne direkte. Miljøbilen indsamler ikke elektronikaffald. Ordningen er nu bemanded med én mand, mod tidligere to, i forsøget på at effektivisere ordningen. Ordningen fungerer p.t. som et supplement til de andre ordninger.

Genbrugsstationer

Københavns Kommune har p.t. tre genbrugsstationer, to kvartermiljøstationer samt en nærgenbrugsstation. Specielt villaejere og mindre serviceerhverv benytter dem meget. Det er muligt at aflevere alle typer farligt affald på dem alle.

Indsamlingsmængder i 2005 (tons)

Ordning	Farligt affald	Batterier
Apotekerordning	15	////////////////////////////////////
Miljøbilordning	35 ¹	2
Viceværtordning	171 ²	11
Farvehandlerordning	21	////////////////////////////////////
Genbrugsstationer	230 ³	10
Batteriordning R98	////////////////////////////////////	23
Batteriordning AF	////////////////////////////////////	19
Kanyleordning	3	////////////////////////////////////
I alt	475	65

1. Inkl. 2 ton akkumulatorer. Ekskl. 1 ton gråzoneaffald

2. Inkl. 23 ton akkumulatorer. Ekskl. 31 ton gråzoneaffald

3. Inkl. 62 ton akkumulatorer.

Øvrige tiltag på området

Miljøkontrollen har i de sidste par år haft forskellige tiltag inden for farligt affaldsområdet.

- Kemiagenter vejleder og holder foredrag på skoler, andre institutioner og virksomheder for at nedbringe mængden af kemikalieaffald. Kemiagenter kan bl.a. hverves via Københavns Miljønetværk.
- Affaldsagenter er et projekt, hvor der tilbydes erhvervsliv og institutioner besøg af en affaldsagent for at hjælpe med affaldshåndteringen. Affaldsagenter kan hverves gennem Københavns Miljønetværk.
- Udarbejdelsen af et "kemihjul", hvor der gives råd til borgerne om anvendelse af alternativer til kemikalier i hverdagen.
- Informationsstande på Miljøfestivalen, andre mindre miljøfestivaler (bl.a. i Tingbjerg og Nørrebro), på Københavns Internationale Dag m.v.
- Forskellige etniske projekter som fx miljøambassadørerne.

Restaffaldsundersøgelse

København og Frederiksbergs Kommuner har foranstaltet en undersøgelse af mængder og sammensætning af dagrenovationen. Her fremgår det, at der stadig er farligt affald i dagrenovationen. For én familiesboliger er der ca. to kg pr. indbygger pr. år, mens der for etageboliger blev fundet ca. et kg pr. indbygger pr. år. En tilsvarende mængde elektronikaffald blev fundet i dagrenovationen. Både for det farlige affald og elektronikaffaldet er tallene behæftet med usikkerhed, da mængderne er små (fx kan et enkelt bilbatteri ændre en del på tallene).

Omkring en tredjedel af det farlige affald var vandbaseret maling. En væsentlig del af affaldet udgøres af batterier, andet malingsaffald og spraydåser. Af det observerede elektronikaffald var en stor del af det småt elektronikaffald.

Plan for fremtidig indsamling af farligt husholdningsaffald

Indledning

Teknik- og Miljøudvalget besluttede på mødet den 7. juni 2006 at gøre boksordningen permanent for alle villaer i Kommunen.

Ordninger på adressen

Boksordningen

Boksordningen skal fungere som en henteordning, hvor der afhentes farligt affald fire gange om året, fx på den samme dag som storskraldsafhentningen. Henteordningen anbefales, bl.a. fordi borgerne er vant til at få afhentet deres affald på bestemte tidspunkter. De involverede borgere i forsøget fandt tillige henteordningen mest hensigtsmæssig.

Ordningen skal omfatte alle villaer i kommunen (2-familieshuse vurderes til at være omfattet af ordningen). Ordningen erstatter miljøbilens stop i villaområder, da indsamlingen af farligt affald foregår på adressen.

Etableringen af boksordningen vil forbedre servicen for borgerne.

Det er tillige vigtigt at få småt elektronikaffald med i ordningen, da 20-30 % af det indsamlede affald i boksforsøget netop var denne fraktion. I forsøgsperioden var sorteringen af affaldet i boksene meget fin. Den røde boksfarve vil være nem at se for afhentningspersonalet.

Der lægges i forbindelse med ordningen særlig vægt på den tilhørende information, bl.a. med udgangspunkt i de erfaringer, vi har fået i forsøgsperioden. Bl.a. har der i henteordningen været problemer med bokse uden indhold af affald på matriklen. Dette fordyrer ordningen u hensigtsmæssigt, fordi afhentningspersonalet bruger tid på tomme bokse. Enkelte borgere har også stillet boksen med affald ud på fortovet. Dette er ikke hensigtsmæssigt i forhold til legende børn, og deres eventuelle adgang til affaldet. Der skal tillige foranstalles en egentlig informationskampagne, hvor boksordningen yderligere præsenteres.

Der forventes en årlig indsamlingsmængde i ordningen på ca. 88 tons farligt affald samt 30 tons småt elektronikaffald.

Viceværtordningen

Ordningen skal udbygges, bl.a. ved en opsøgende indsats over for nybyggeri. Derudover skal der tages kontakt til viceværterfirmaer, som er begyndt at dukke op. Det påregnes p.t., at der i 2007 bliver

Figur 2 : Boks fra boksordningen

opstillet ca. 128 nye miljøskabe på et tilsvarende antal ejendomme. Dette tiltag giver mulighed for indsamling af op mod 20 tons årligt.

Et tiltag i planen er at få flest mulige af kolonihaveforeningerne med i ordningen. Der skal igangsættes et informationsarbejde herom.

Ejendommene skal tilbydes en mindre kanylebeholder, der skal stå i miljøskabet. Viceværterne skal selv stå for indsamlingen af kanylerne. Miljøkontrollen kan tilbyde personligt opsamlingsmateriel. Særligt på Vesterbro har flere viceværter ønsket en beholder til opsamling af henlagte kanyler.

Indsamlingen af kanylerne skal stadigvæk ske i kanyleordningen.

Det skal undersøges, hvorvidt det er tilrådeligt at foranstalte en slags boksordning på mindre ejendomme, som er for små til at få en viceværtordning.

Der er forskellige tiltag i visse omegnskommuner, hvor I/S Storkøbenhavns Modtagestation for Olie- og KemikalieAffald (SMOKA) administrerer viceværtordning i flere ejendomme.

Ordninger i nærområdet

Apotekerordning

Ordningen er som beskrevet ovenfor dækkende for alle landets kommuner. Umiddelbart er det meget svært at optimere ordningen yderligere, ud over informationsmæssige tiltag. For at få udfaset kviksølv skal der udarbejdes en kampagne over for brugte kviksølvttermometre. Det skal løbende sikres, at alle apoteker i Københavns Kommune er med i ordningen, og at den fungerer tilfredsstillende.

Kanyleordning

Ordningen vedligeholdes løbende bl.a. via kontaktrådet. De gule kanylebeholdere opsættes efter behov. Der vil blive udarbejdet personligt indsamlingsmateriel, som brugerne kan have på sig. Miljøkontrollen følger dette udredningsarbejde. Derudover vil der blive undersøgt nye typer kanylebeholdere.

Farvehandlerordning

Det påtænkes at fortsætte ordningen med farvehandlerposerne, hvor Københavns Energi, R98 og Miljøkontrollen tilsammen finansierer poserne. Med baggrund i den påtænkte ophævelse af R98's koncession vil forholdene vedrørende finansieringen af poserne ændres.

R98 fortsætter med opfølgning på de enkelte farvehandlere i kommunen, som ikke er med i ordningen. Det vil i fremtiden ske mindst én gang årligt.

Batteriordningerne

Der forventes opsætning af yderligere 638 batteribeholdere i etageejendomme i 2007, hvilket forventes at medføre en øget indsamlingsmængde på ca. 4 tons batterier. Det overvejes derudover at foranstalte tiltag i samarbejde med I/S Amagerforbrænding, så deres batteriordning kan udbredes til flere institutioner, butikker og supermarkeder.

Det forventes i øvrigt, at der kommer et EU-direktiv inden for dette område, som indeholder et producentansvar for affaldet, som det ses inden for elektronikaffaldet. Det er endnu usikkert, hvorledes dette skal implementeres i den danske lovgivning.

Tankstationsforsøg

Ordningen har fungeret i flere svenske byer, men er siden blevet reduceret med baggrund i faldende indsamlingsmængder. Forsøget på en tankstation på Frederikssundsvej i Brønshøj-Husum viste

særdeles begrænsede indsamlingsmængder. Der var to afhentninger, som i alt gav ca. 165 kg farligt affald.

Tankstationspersonalet er ikke uddannet til at håndtere farligt affald. Uddannelsen af personalet vil besværliggøres, da personalet på tankstationer ofte udskiftes. Interessen hos tankstationerne for at modtage og håndtere farligt affald vurderes til at være meget begrænset. Derfor finder Miljøkontrollen, at det ikke er formålstjenligt at gøre forsøget permanent.

Ordninger i bydelen

Miljøbilordningen

Når boksordningen gøres permanent for alle villaer i Københavns Kommune, vil miljøbilkørslen tilsvarende blive indstillet i villaområder. Miljøbilen kører heller ikke i et vist område på Nørrebro, hvor der p.t. ligger to kvartermiljøstationer (Gartnergade og Møllegade). Ordningen tilstræbes løbende effektiviseret (udover ændringer i ruteplanen) bl.a. med en undersøgelse af, hvorvidt det er tilrådeligt at lade miljøbilen have stoppesteder ved større indkøbscentre.

Genbrugsstationer

Miljøkontrollen forventer to genbrugsstationer samt tre kvartermiljøstationer etableret i den nærmeste fremtid. Det har dog vist sig at være særdeles problematisk at finde passende områder til udbredelse af denne ordning. Det er muligt at aflevere farligt affald på dem alle.

Erfaringer fra andre lande

Der bliver løbende foretaget forsøg på området. Bl.a. bliver der i Sverige lavet forsøg med et tilsyneladende meget smart "boksforsøg", som kan være anvendelig i viceværtordningen. Der er et tilhørende specielt "boksskab". Der er med et sådant skab mindre risiko for, at børn udsættes for fare. Via et tæt samarbejde med Malmø Kommune følges disse svenske tiltag nøje.

Derudover følges udviklingen inden for området via samarbejdet i europæiske sammenslutninger som Eurocities, ISWA m.v.

Afslutning

Alle husstande har mulighed for at bortskaffe alt farligt affald til korrekt behandling. Ved boks- og viceværtordningen har store dele af borgerne i Københavns Kommune mulighed for komme af med deres farlige affald på selve adressen.

Der er dog visse praktiske problemer med at give denne service til alle borgere i Københavns Kommune. I mindre ejendomme med flere lejemål er boksordningen problematisk, fordi bokse med farligt affald vil skulle placeres på fællesarealer inden afhentning, og der vil være risiko for at andre vil komme til skade på grund af det farlige affald. Samtidig kan ejendommen være for lille til, at der er en egentlig vicevært.

Miljøkontrollen arbejder på at finde løsninger på disse problemer, fx så det bliver muligt for mindre ejendomme at få en ordning på adressen. Der er følgelig mulighed for, at boksen kan placeres i et storskraldsum eller lignende. En anden løsning kunne være rekvirering af ovennævnte svenske boksskab, hvor brugerne ikke kan tage skufferne ud af skabet, og at der derfor ikke kræves vicevært til at låse skabet.

Det skal undersøges, hvorvidt det er muligt og formålstjenligt at udbygge viceværtordningen med indsamling af småt elektronikaffald på linie med boksordningen.

Miljøbilordningen, som har været vurderet som dyr i forhold til de indsamlede mængder, bliver nedjusteret i takt med de andre ordningers fremdrift.